

Phát triển năng lực sư phạm cho học viên đào tạo giáo viên khoa học xã hội và nhân văn ở Trường Sĩ quan Chính trị hiện nay

Nguyễn Văn Khiêm*, Nguyễn Đức Khánh**

* ThS. Khoa Sư phạm quân sự - Trường Sĩ quan Chính trị

**CN, Khoa Sư phạm quân sự - Trường Sĩ quan Chính trị

Received: 12/9/2023; Accepted: 15/9/2023; Published: 16/11/2023

Abstract: The pedagogical capacity of social sciences and humanities teachers is one of the factors that directly determines the quality of training in military schools. As one of the training centers for social sciences and humanities teachers for the entire army, the quality of training for social sciences and humanities teachers at the Political Officer College has an important influence on the quality of training at military schools. . Faced with the need to build regular, advanced and exemplary military schools, meeting the current requirements of building a “lean, lean and strong” military, developing pedagogical capacity for teacher training students Social sciences and humanities at the Political Officer College have become a very important issue.

Keywords: Pedagogical capacity, teacher training

1. Đặt vấn đề

Năng lực sư phạm (NLSP) của đội ngũ giáo viên khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV) là một trong những nhân tố quyết định trực tiếp đến chất lượng đào tạo ở các nhà trường quân đội. Là một trong những trung tâm đào tạo giáo viên KHXH&NV cho toàn quân, chất lượng đào tạo giáo viên KHXH&NV ở Trường Sĩ quan Chính trị (TSQCT) có ảnh hưởng quan trọng đến chất lượng đào tạo ở các nhà trường quân đội. Trước yêu cầu xây dựng các nhà trường quân đội chính quy, tiên tiến, mẫu mực, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội “tinh, gọn, mạnh” hiện nay, phát triển năng lực sư phạm cho HV đào tạo giáo viên KHXH&NV ở TSQCT trở thành vấn đề có ý nghĩa rất quan trọng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng phát triển năng lực sư phạm cho HV đào tạo giáo viên KHXH&NV ở Trường Sĩ quan Chính trị hiện nay

Trong những năm qua các lực lượng sư phạm ở TSQCT đã nhận thức sâu sắc vị trí, vai trò, tầm quan trọng của việc xây dựng đội ngũ nhà giáo, phát triển năng lực sư phạm cho HV đào tạo giáo viên KHXH&NV. Từ đó, chú trọng lãnh đạo, xác định rõ mục tiêu, nội dung, chương trình đào tạo, quy trình các bước, phương pháp, hình thức hoạt động phát triển năng lực sư phạm như: thông dạy học của giáo viên, lĩnh hội kiến thức trên lớp của HV, thực hành nghiệp vụ sư phạm thường xuyên, thông qua thực hiện các hình thức học tập sau bài giảng,

thực hành kiến tập, giảng tập, thực tập, tham quan, hội thi giảng bài ở các khoa chuyên ngành và thực hiện kiểm tra, đánh giá kết quả học tập, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm ở đơn vị, đây được coi là một trong những con đường phát triển năng lực sư phạm có chất lượng nhất đối với người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV. Đồng thời, việc phát triển NLSP cho người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV cũng thường xuyên được tổ chức rút kinh nghiệm kịp thời sau mỗi hoạt động chuyên môn giảng dạy, các đợt hội thảo, sinh hoạt học thuật, sinh hoạt chuyên môn về đổi mới, nâng cao chất lượng thực hiện mục tiêu giáo dục, đào tạo các đối tượng ở các cấp, của các khoa giáo viên chuyên ngành với các đơn vị quản lý HV đào tạo giáo viên, là cơ sở, điều kiện để người dạy và người học thực hiện tốt nhiệm vụ giáo dục, đào tạo của nhà trường nói chung, việc phát triển năng lực sư phạm cho HV đào tạo giáo viên KHXH&NV nói riêng. Các hoạt động đó bước đầu đạt kết quả khả quan đối với việc phát triển NLSP cho người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV ở nhà trường.

Tuy nhiên, thực tế việc phát triển NLSP cho người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV so với mục tiêu đào tạo và yêu cầu thực hiện chức trách, nhiệm vụ của người học khi ra trường có nội dung chất lượng còn hạn chế. Những bất cập hạn chế đó xuất phát từ việc xây dựng kế hoạch, chuẩn bị nội dung và thực hiện quy trình bồi dưỡng, phát triển năng lực sư phạm có khâu, có bước còn chưa phù hợp, chưa sát với đối

tượng; phương pháp, hình thức rèn luyện, phát triển năng lực sư phạm cho người học chưa phong phú, đa dạng. Bên cạnh đó, nhận thức và sự tích cực, chủ động của người học trong học tập, thực hành, thực tập sư phạm để phát triển năng lực chuyên môn nghiệp vụ sư phạm còn ở mức độ... Những vấn đề đó đã ảnh hưởng đến chất lượng hiệu quả giáo dục, đào tạo của nhà trường nói chung, việc phát triển năng lực sư phạm cho người học nói riêng.

2.2. Một số giải pháp phát triển năng lực sư phạm cho người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV ở Trường Sĩ quan Chính trị hiện nay

2.2.1. Chú trọng giáo dục, bồi dưỡng tình cảm, xây dựng niềm tin sư phạm gắn với đổi mới nội dung, phương pháp trong quá trình dạy học của giảng viên để phát triển năng lực sư phạm cho người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV

Thứ nhất, cần phải giáo dục, xây dựng động cơ học, rèn luyện đúng đắn để phát triển NLSP cho người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV.

Trước hết, cần chú trọng giáo dục người học nhận thức rõ mục tiêu, yêu cầu đào tạo để trở thành người giáo viên KHXH&NV, đây là cơ sở để họ phát huy cao độ tính tích cực, tự giác trong quá trình học tập, rèn luyện và tự bồi dưỡng, phát triển NLSP của bản thân. Giảng viên cần có những tác động sư phạm đủ để HV hình thành nhu cầu rèn luyện, phát triển trở thành người giáo viên KHXH&NV. Trong quá trình dạy học, bằng tất cả tình cảm và trách nhiệm của mình giảng viên phải làm cho người học nhận thức rõ: nếu không tích cực, tự giác tự trau dồi kiến thức, rèn luyện phát triển NLSP để nắm bắt cái mới, phát triển kịp yêu cầu đòi hỏi giáo dục của xã hội, quân đội đặt ra thì chỉ trong thời gian rất ngắn sẽ bị tụt hậu và không đáp ứng đòi hỏi của nhiệm vụ giáo dục, đào tạo ở nhà trường cũng như hoạt động quân sự ở đơn vị cơ sở.

Cần tổ chức có hiệu quả các hoạt động dạy học, giáo dục, các hình thức tổ chức dạy học sau bài giảng, thực hành, thực tập sư phạm đối với người học, hay thông qua hội thảo khoa học, nói chuyện chuyên đề về vị trí, vai trò của người làm công tác dạy học, truyền đạt, trao đổi kinh nghiệm sư phạm, sinh hoạt các tổ chức... để qua đó bồi dưỡng tình cảm, niềm tin, tình yêu nghề nghiệp sư phạm cho HV. Mặt khác, cần hướng dẫn cho HV cách thức, biện pháp tự bồi dưỡng và khả năng vận dụng kết quả tự học, tự bồi dưỡng vào quá trình đào tạo tại Trường. Trong dạy học cần coi trọng hình thành ở HV động cơ, thái độ học tập đúng đắn, tích cực, hứng thú với việc học tập, rèn luyện của mình để từng bước phát triển, hoàn thiện NLSP trong quá trình đào tạo tại Trường.

Thứ hai, tích cực đổi mới nội dung dạy học gắn

với tổ chức tốt quá trình giảng dạy các môn học để xây dựng, phát triển NLSP cho HV. Việc đổi mới nội dung dạy học trong từng bài giảng, môn học phải xuất phát từ yêu cầu đổi mới quá trình giáo dục đào tạo của Nhà trường, phải gắn liền với thực tiễn hoạt động nghề nghiệp và phát triển NLSP cho người học. Nội dung giảng dạy phải chứa đựng sâu sắc những tri thức chuyên ngành, tri thức khoa học sư phạm để rèn luyện, phát triển NLSP, làm cơ sở cho tư duy và hành động nghề nghiệp của người học, xây dựng lập trường tư tưởng vững vàng, niềm tin hoạt động sư phạm và tình yêu nghề nghiệp vững chắc. Giải quyết tốt mối quan hệ giữa yêu cầu trang bị kiến thức khoa học cơ bản với khoa học nghiệp vụ sư phạm, giữa mục tiêu đào tạo người học với yêu cầu rèn luyện, phát triển NLSP ở từng bài giảng, môn học của giảng viên, đảm bảo giúp người học có nhận thức đầy đủ, có sự hứng thú, niềm tin và xu hướng, khát vọng nghề nghiệp sư phạm.

2.2.2. Đa dạng hóa nội dung, hình thức và phương pháp phát triển năng lực sư phạm cho HV đào tạo giáo viên KHXH&NV

Một là, trang bị cho người học hệ thống tri thức cơ bản và tri thức chuyên ngành, kỹ năng, kỹ xảo dạy học, giáo dục, hệ thống tri thức nghiệp vụ sư phạm, giá trị nghề nghiệp, tư duy sư phạm, khả năng sáng tạo trong các hoạt động dạy và học, giúp người học có nhận thức đầy đủ, toàn diện và chuyên hoá những tri thức đó thành niềm tin sư phạm, tình yêu nghề nghiệp, khát vọng tự phát triển, hoàn thiện mình để có đủ phẩm chất, năng lực chuyên môn nghiệp vụ của người thầy với tài nghệ, phong cách, hành vi sư phạm nhằm thực hiện tốt chức trách, nhiệm vụ được giao trên cương vị là người giáo viên ở nhà trường.

Hai là, thường xuyên vận dụng linh hoạt, sáng tạo và đa dạng các hình thức, phương pháp phát triển NLSP cho HV thông qua dạy học, tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ công tác sư phạm; tổ chức tốt sinh hoạt chuyên môn, sinh hoạt học thuật ở các khoa giáo viên chuyên ngành; tổ chức cho HV tham dự các hội thi, hội giảng, hội thảo, tọa đàm, trao đổi kinh nghiệm, dự giờ, giờ giảng kiểu mẫu và thông qua các hoạt động ngoại khóa để trực tiếp bồi dưỡng, phát triển NLSP cho HV. Thông qua các hình thức, phương pháp đó, giúp người học học hỏi, lĩnh hội kiến thức chuyên môn nghiệp vụ sư phạm một cách toàn diện, hình thành, phát triển, hoàn thiện năng lực sư phạm của mình ngay trong quá trình đào tạo tại Trường.

Ba là, phát huy vai trò các tổ chức, lực lượng trong phát triển NLSP cho HV

Đối với Nhà trường cần nâng cao chất lượng các nguồn lực trong bồi dưỡng, phát triển NLSP cho

người học, trực tiếp là chất lượng hoạt động giảng dạy và hướng dẫn, tổ chức thực hiện, kiểm tra, đánh giá kết quả các hình thức thực hành, thực tập sư phạm của đội ngũ giáo viên đối với HV.

Đối với các cơ quan chức năng, phối, kết hợp với các khoa giáo viên tổ chức xây dựng, hoàn thiện chương trình phát triển NLSP phù hợp với từng đối tượng, trình độ giảng dạy của giảng viên, tránh sự trùng lặp, hình thức trong chương trình bồi dưỡng, bảo đảm tính hệ thống, cơ bản từ thấp lên cao. Coi trọng và thực hiện nghiêm túc, hiệu quả các nội dung phát triển NLSP đã được xác định trong chương trình, kế hoạch nhằm thực hiện tốt mục tiêu đào tạo người giáo viên ở nhà trường.

Đối với khoa giáo viên cần tăng cường vai trò lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy các cấp và trách nhiệm của chỉ huy các khoa trong thực hiện các khâu, các bước phát triển NLSP cho HV. Nâng cao chất lượng và phát huy vai trò, trách nhiệm đội ngũ giáo viên trong giảng dạy, giáo dục, giúp đỡ HV trong lĩnh hội tri thức, trong thực hành, thực tập, bồi dưỡng, phát triển hoàn thiện kỹ năng, kỹ xảo nghề nghiệp sư phạm, học tập nâng cao trình độ, tâm huyết với sự nghiệp giáo dục, nhằm không ngừng rèn luyện, phát triển NLSP, góp phần đáp ứng tốt hoạt động giảng dạy sau khi ra trường.

2.2.3. Thường xuyên phát huy tính tích cực, chủ động của người HV đào tạo giáo viên KHXH&NV trong tự phát triển năng lực sư phạm

Thứ nhất, các lực lượng sư phạm cần giáo dục, quán triệt để người học có nhận thức đúng về tầm quan trọng của việc phát triển NLSP. Từ đó xây dựng được hệ thống động cơ, mục đích hoạt động sư phạm đúng đắn, phát huy cao nhất tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học trong rèn luyện, phát triển NLSP của mình Trong từng bài giảng, môn học giáo viên cần chú trọng bồi dưỡng kiến thức, hướng dẫn phương pháp và truyền thụ kinh nghiệm sư phạm cho người học. Hướng dẫn, khuyến khích người học tìm hiểu các phương pháp dạy học hiện đại trên các phương tiện thông tin, mạng internet. Thường xuyên theo dõi, giúp đỡ, động viên, đôn đốc và kiểm tra quá trình tự học, tự trau dồi kiến thức và kỹ năng sư phạm. Giúp người học khắc phục tâm lý giản đơn, thỏa mãn, ỷ lại, thiếu tính tích cực, tự giác trong tự phát triển NLSP.

Thứ hai, các khoa giáo viên, trực tiếp là đội ngũ giảng viên, cần hướng dẫn, giúp đỡ người học xây dựng kế hoạch tự bồi dưỡng, rèn luyện, phát triển NLSP. Phát huy vai trò nòng cốt của các tổ, nhóm hoạt động phương pháp, rèn luyện giúp đỡ nhau thực hiện nhiệm vụ học tập, thực hành, thực tập sư phạm

và các hình thức học tập sau bài giảng, nhằm trao đổi những vấn đề cùng quan tâm, tham gia giải quyết các tình huống sư phạm và truyền đạt, tích lũy kinh nghiệm hoạt động sư phạm. Hướng dẫn cho HV cách thức, biện pháp tổ chức các hoạt động sư phạm trong thực tế, giúp người học vận dụng, phát huy kết quả của hoạt động vào phát triển NLSP cho bản thân; từ đó, tự phát triển NLSP theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo và hoạt động chuyên môn nghề nghiệp đặt ra đối với người giáo viên.

Thứ ba, mỗi HV cần tích cực, chủ động xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện nghiêm túc, có chất lượng kế hoạch phát triển NLSP của cá nhân đã xác định. HV cần bám sát mục đích, yêu cầu ở từng bài giảng, môn học, bám sát sự hướng dẫn, chỉ đạo về chuyên môn nghiệp vụ của giảng viên, lĩnh hội, rèn luyện những chuẩn mực về phẩm chất, năng lực sư phạm đặt ra đối với một người thầy. Có tâm thế tốt, chủ động, tích cực tự học tập, tự nghiên cứu một cách độc lập, sáng tạo để nắm chắc toàn bộ những nội dung kiến thức chuyên ngành đào tạo. Chủ động tự chuyên hóa những kiến thức mang tính khách quan thành nhiệm vụ học tập của bản thân để phát triển NLSP một cách có hiệu quả, đáp ứng tốt nhất mục tiêu đào tạo người giáo viên KHXH&NV trong quá trình đào tạo tại Trường.

3. Kết luận

Phát triển NLSP cho HV đào tạo GV KHXH&NV ở TSQCT hiện nay là một trong những nhân tố có ý nghĩa quyết định trực tiếp đến chất lượng giảng dạy các môn KHXH&NV nói riêng, chất lượng đào tạo nói chung của các nhà trường quân đội trong tương lai. Do vậy, các lực lượng sư phạm ở TSQCT cần phát huy những điều kiện thuận lợi, khắc phục mọi khó khăn, kiên trì, nỗ lực đổi mới nội dung, chương trình, phương thức rèn luyện để phát triển NLSP cho người học. Đảm bảo cho HV có NLSP phát triển toàn diện, đảm bảo hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ chuyên môn nghề nghiệp trên cương vị nhà giáo trong quân đội..

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội XIII của Đảng*, Nxb CTQG, H, 2021. Hà Nội.
2. Bộ Quốc phòng, Quy chế đào tạo đại học của Trường Sĩ quan Chính trị, HN, 2022.
3. Đặng Vũ Hoạt - Hà Thị Đức (2010), *Lý luận dạy học đại học*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
4. Đàm Minh Sơn (2004), *Phát triển năng lực sư phạm cho HV Hệ Sư phạm trong quá trình đào tạo tại Học viện Chính trị*, Luận văn thạc sĩ Tâm lý học, Hà Nội.